

KOMPYUTER VA ON-LAYN TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH.

Usmonova Umida juma qizi

Burxonova Moxichehra Abdulxadiyevna

Amirqulova Shirin Sherzod qizi

DTPI Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti:

ingliz tili talim yonalishi 3-kurs talabalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada Ingliz tili darslarida axborot texnologiyalari va ulardan samarali foydalanish ahamiyati, taʼlim jarayonida har bir darsda anʼanaviy texnologiyalarni qoʻllashi, dars mashgʻulotlardagi AKT foydalanish koʻnikmasini shakillantirish masalalariga eʼtibor qaratiladi. Kalit soʻzlar: pedagogik jarayon, zamonaviy pedagogik va axborot kommunikatsion texnologiya, axborot, animatsiya.

Kalit soʻzlar: interfaol usullar, zamonaviy taʼlim texnologiyalari, kompyuter texnologiyalari, onlayn platformalar.

KIRISH

Uzluksiz taʼlim tizimida tashkil etiladigan oʻqitish jarayonining samaradorligini oshirish yuzasidan qabul qilingan meʼyoriy hujjatlarda pedagogik va axborot texnologiyalaridan uygʻun foydalanish muhim vazifa sifatida belgilangan. Darhaqiqat, axborotlar globallashtirilgan davrda taʼlim-tarbiya jarayonida pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalangan holda oʻqitish samaradorligini oshirish dolzarb muammo sanaladi. Filologiya, jumladan, Ingliz tilini oʻqitishda axborot texnologiyalardan foydalanish uchun Ingliz tili taʼlimi mazmunining oʻziga xos xususiyatlarini eʼtiborga olish zarur: tirik obyektlar bilan ishlash, ularda kechadigan hayotiy jarayonlarni kuzatish, tajriba qoʻyish va b.

ASOSIY QISM

Pedagogik jarayonlarni tashkil etish, boshqarish, sifat va samaradorligini barqaror rivojlantirishda oʻqituvchilarning faoliyati samaradorligi asosan ularning pedagogik jarayonlar va ularni tashkil etish va boshqarish yoʻnalishidagi tushunchalari, bilimi, koʻnikma va malakalari darajasiga hamda ularning shaxsiy xususiyatlari va kasbiy ahamiyatga ega boʻlgan shaxsiy sifatleri, shuningdek, qobiliyatlari, mahorati va kasbiy

tajribasiga bog'liq bo'ladi. Pedagogik jarayonlarni ilmiy asoslarda tashkil etish va boshqarish yo'nalishidagi zamonaviy talablar ta'lim muassasasi rahbarlari va professoro'qituvchilarining o'z bilimlari, ko'nikma malakalarini uzluksiz rivojlantirib borishini taqozo etadi. Bu o'z navbatida uzluksiz malaka oshirish jarayonining samaradorligini ta'minlashda quyidagilarni inobatga olish zarur bo'ladi: - zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish; - ijodiy hamkorlikni ta'minlovchi refleksiv ta'limiy muhitni vujudga keltirish; -axborotlarning yangiligi va ishonchliligini ta'minlash. -barcha sohalar bo'yicha bilim berishda axborotlashtirishni rivojlantirishni loyihalash va yaratish; -axborotlashtirish sohalarida meyoriy bazalarni yaratish (koordinatsiyalar, metodlar, ilmiy-metodik va texnik ta'minotni-kompyuterlar, axborot texnologiyalarning boshqa qurilmalari, ularga xizmat ko'rsatish uchun kerakli materiallarni yaratish. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi o'quvchilarning hujayra, to'qima, kimyoviy elementlar, atom, molekulaning tuzilishi, modda va energiya almashinuvi, fotosintez, oqsillar biosintezi kabi jarayonlar haqida tasavvur qilishlari, abstraktsiyalash va xotirada saqlash imkonini kengaytiradi; o'quvchilarning motivlari va o'zlashtirish darajasi ehtiborga olingan holda zarur hollarda takroran o'rganish va o'quvchilarning bilimidagi bo'shliqlarni to'ldirish imkonini beradi; biologik jarayonlarni animatsiyalar tarzida virtuallashtirish o'quvchilarning ko'rgazmali obrazli fikr yuritish va o'quv materialini to'liq o'zlashtirishga zamin tayyorlaydi; Ingliz tili darsida animatsiyalardan foydalanish darsning barcha bosqichlarida o'quvchilarning bilishfaoliyatini faollashtirishga olib keladi. Ingliz tili fanini o'qitishda quyidagilardan foydalanish mumkin: har bir mavzu mazmuniga asosan ko'rgazmalilikni amalga oshirish, ya'ni multimediali taqdimot materiallari; biologik jarayonlarning animatsiyasi; virtual laboratoriya va amaliy ishlar; ishlab chiqarish korxonalariga virtual ekskursiya; biologik jarayonlarning modellashtirilgan dasturlari; biologik jarayonlarning ta'limiy dasturlari; o'quvchilarning mavzular bo'yicha o'zlashtirgan bilimlarini nazorat qilish va baholash uchun nazorat dasturlari; o'quvchilarning mustaqil ta'limi va ishi uchun o'quv-axborot saytlari; didaktik o'yinga asoslangan animatsiyalar; qiyinchilik darajasi turlicha bo'lgan ijodiy topshiriqlar dasturi; modul dasturlari orqali o'quvchilarning bilish faoliyatini tashkil etish-boshqarish; qo'shimcha materiallar to'plash va ular ustida mustaqil ishlash; didaktik

o'yinlar, boshqotirmalarni yechish. Demak, Ingliz tili fanini o'qitishda innovasion texnologiyalaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning fan asoslarini o'zlashtirishga bo'lgan qiziqishlari va ehtiyojlarini rivojlantirish imkonini beradi. Ingliz tili darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanib dars tashkil etish. Axborot-kommunikatsiyaon texnologiyalar (AKT) o'qituvchilarning ta'lim berishida kasbiy rivojlanishi uchun ham katta imkoniyatlar yaratadi. Bular: Ko'p marotaba foydalanishga mo'ljallangan o'quv materiallarini yaratish (Vaqtini tejash). •Inetrnet orqali o'qituvchilarning o'zaro almashinuvi. •O'quvchilarning o'quv materiallariga xohlagan vaqtda murojaat qilishi. •Mazmunni tushunarli qiluvchi multimediyali materiallarni tayyorlash. •Ishtirokchilarning davomatini va o'sishini qayd qilish. •Zo'riqishsiz o'quv tizimini ta'minlash. O'qituvchilar uchun asosiy afzalliklari o'quvchilar ishini samarali boshqarish, saqlash va olib borish hamda vaqtini tejashdan iborat. Vaqtini tejash mashg'ulotlarga yaxshi tayyorlanish imkoniyatini beradi. O'qituvchilar AKT resurslaridan foydalangan holda nafaqat o'z bilimlarini yangilaydilar, balki nazariy bilimlarini ham orttirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ta'lim sohasida jamoalarni o'qitish keng tarqalgan. O'qituvchilar jamoalarni o'qitish jarayonini Web 2.0 vositasida quyidagi dasturlar va saytlar orqali amalga oshiradilar: Youtube, Facebook, Zoom, Shaxsiy web saytlar, va bloglar, Myspace va Ijtimoiy h.k.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili darslarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi va faolligini kuchaytirish hamda o'zlashtirish darajasini yaxshilashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy texnologiyalar, xususan, animatsiyalar, multimedia taqdimotlari, virtual laboratoriyalar va onlayn platformalar orqali o'quv materialini vizual va interfaol tarzda taqdim etish, o'quvchilarda ko'rgazmali fikrlash, mustaqil o'rganish va amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvni shakllantiradi. Shu bilan birga, AKT vositalarining o'qituvchilar uchun ham didaktik materiallar tayyorlash, ta'lim sifatini monitoring qilish va darslarni samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratishi, ta'lim jarayonida ularning kasbiy mahoratini oshirishga xizmat qiladi. Demak, ingliz tilini o'qitishda axborot texnologiyalarini to'g'ri va maqsadli qo'llash

orqali nafaqat fan mazmunining samarali o'zlashtirilishini, balki innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish ham ta'minlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Azizxo'jayev A.A. *Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat*. — Toshkent: Fan, 2003.
2. Qurbonov S.Q., Abduqodirov A.A. *Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asoslari*. — Toshkent: «Innovatsiya-Ziyo», 2019.
3. Chorieva Iroda Kurbonboevna. (2024). Aphorisms with Medical Terms in the Works of Uzbek Thinkers: Avicenna, Alisher Navoi and Abu Rayhan Al-Biruni. *Miasto Przyszłości*, 49, 1368–1374.
4. Chorieva Iroda Kurbonboevna. (2023). ENGLISH PROVERBS INCLUDING FREQUENTLY USED MEDICAL TERMS AND COMPARATIVE ANALYSIS WITH THEIR EQUIVALENTS IN UZBEK LANGUAGE . *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 23(8), 7–14.
5. Reinders, H., & White, C. (2010). *The theory and practice of technology in materials development and task design*. In N. Harwood (Ed.), *English Language Teaching Materials: Theory and Practice* (pp. 58–83). Cambridge: Cambridge University Press.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasi to'g'risidagi Farmoni. (2020 yil 5 oktabr).